

## 1507. toplantı, 17-19 Eylül 2024 (DH)

### H46-37 Kavala v. Türkiye (Başvuru No. 28749/18)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrası

Referans belgeler

CM/Notes/1507CM/Notes/1507/H46-37

#### Kararlar

##### Bakanlar Komitesi

1. Mahkeme'nin 10 Aralık 2019 tarihli *Kavala v. Türkiye* kararında başvuranın tutuklanması ve tutuklu yargılanmasının onun suç işlediğine dair makul şüpheyi destekleyecek delillerin yokluğunda gerçekleştiği (Sözleşme'nin 5 § 1. maddesinin ihlâli) ve ayrıca başvurayı susturmak ve diğer insan hakları savunucularını caydırmak gibi farklı bir amaç güttüğü (madde 5 § 1 ile bağlantılı olarak 18. madde ihlâli); Anayasa Mahkemesi'nin başvuranın başvurusunu incelemesinin yaklaşık bir yıl beş ay sürmesinin, başvuranın özgürlüğünden mahrum olduğu göz önüne alındığında yeterince "hızlı" olmadığı (madde 5 § 4 ihlâli) şeklindeki tespitlerinin yanı sıra; başvuranın tutukluluğunun devam etmesinin 5 § 1 ve 18. madde ihlallerinin devamına bunun da 46 § 1. kapsamında davalı Devletin Mahkeme kararlarına uyma yükümlülüğünün ihlâline yol açacağı ve sonuç olarak Türkiye'nin başvuranın tutukluluğuna son vermek ve derhal serbest kalmasını sağlamak için gerekli tüm önlemleri alması gerektiği yönündeki tespitlerini hatırlatmıştır;

2. Ayrıca, Mahkeme'nin 11 Temmuz 2022 tarihli *Kavala* kararında diğer hususların yanı sıra; madde 46 § 4 kapsamında verdiği 5. madde ile bağlantılı olarak 18. maddenin ihlâl edildiğine ilişkin tespitinin Gezi Parkı olayları ve darbe girişimine ilişkin suçlamalardan kaynaklanan her türlü işlemi geçersiz kıldığı, başvuranın mahkûmiyetiyle sonuçlanan iç hukuktaki sürecin *Kavala* kararında belirtilen sorunların giderilmesine imkân tanımadığı; ve dolayısıyla Türkiye'nin 10 Aralık 2019 tarihli *Kavala v. Türkiye* kararına 46 § 1. madde kapsamında uyma yükümlülüğünü yerine getirmediği sonucuna vardığı kararı hatırlatmıştır;

3. Sözleşme'nin 46 § 5 maddesi uyarınca, Mahkeme'nin 46 § 1 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmesi halinde, alınacak tedbirlerin görüşülmesi için davanın Bakanlar Komitesi'ne tekrar gönderildiğini belirtmiş; ve Mahkeme'nin bu davadaki iki kararında yer alan bulguların istisnai niteliği göz önüne alındığında, başvuran Kavala serbest bırakılmadığı müddetçe Türkiye'nin Sözleşme kapsamındaki yükümlülüklerini ve hukukun üstünlüğü ilkesini ciddi şekilde ihlal etmeye devam ettiğini vurgulamıştır.

#### Bireysel önlemlerle ilgili olarak

4. 16 ve 17 Mayıs 2023 tarihlerinde 4. Avrupa Konseyi Zirvesi'nde kabul edilen Reykjavik Deklarasyonu'nun, Sözleşme sisteminin uzun vadeli sürdürülebilirliğini, bütünlüğünü ve güvenilirliğini sağlamak için Mahkeme kararlarının uygulanmasının ve bu sürecin etkili bir şekilde denetlenmesinin temel önemini vurguladığını, Devlet ve Hükümet Başkanlarına kararların uygulanmasında zorluklar yaşanması halinde siyasi diyalogun güçlendirilmesi çağrısında bulunduğunu hatırlatmıştır;

5. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin iki kararında başvuran aleyhindeki ceza yargılamasının, onu susturmak amacıyla ceza adalet sisteminin kötüye kullanılması anlamına geldiği ve Türkiye'nin başvuruları tutuklu tutarak 46 § 1 maddesi kapsamındaki bağlayıcı yükümlülüğünü yerine getirmediği yönündeki tespitlerine rağmen başvuranın tutukluluğunun devam etmesinden derin üzüntü ve endişe duyduğunu ifade ederek üye devletleri ve Genel Sekreteri, Türk makamlarıyla ikili temaslarında bu konunun altını çizmeye davet etmiştir;

6. 24 Ekim 2024 tarihinde Türkiye'de gerçekleştirilecek olan ikinci üst düzey teknik toplantıya dikkat çekmiş ve yetkililerin bu toplantıyı *Kavala* kararının tam olarak uygulanmasını sağlamak üzere somut ve sonuç odaklı öneriler getirmek için kullanmaları gerektiğini vurgulamıştır;

7. Mahkeme kararlarının uygulanmasının yargı da dahil olmak üzere tüm makamların ortak sorumluluğu olduğunu ve Anayasa Mahkemesi'nin, Mahkeme'nin bulgularını, özellikle de Sözleşme'nin 18. ve 46 § 4 maddeleri kapsamındaki gerekçeleri tam olarak dikkate alarak başvuruları hızlı bir şekilde inceleyerek başvuranın tutukluluğuna son verme yetkisine sahip olduğunu hatırlatmış; Anayasa Mahkemesi'nin başvuranın bireysel başvurularını hala incelememiş olmasından derin üzüntü duyduğunu ifade etmiş; bir kez daha, yargı da dahil olmak üzere ilgili tüm Türk makamlarını, başvuranın derhal serbest bırakılmasını sağlamak için ellerinden gelen her türlü yolu kullanarak somut adımlar atmaları yönünde güçlü şekilde uyarmıştır.

*Genel önlemlerle ilgili olarak*

8. Mahkeme'nin, Sözleşme'nin 5 § 4 maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi önündeki yargılamaların uzunluğuna ilişkin tespitlerini hatırlatarak, özellikle özgürlükten yoksun bırakma ile ilgili öncelikli davaların Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesini hızlandırmaya odaklanarak, Sözleşme gerekliliklerine uyulmasını sağlamak amacıyla bu tür davalar için süre sınırlamaları getirilmesi de dahil olmak üzere yetkilileri sonuç odaklı tedbirler almaya davet etmiştir;

9. Mahkeme'nin Sözleşme'nin 5. maddesiyle bağlantılı olarak 18. maddenin ihlal edildiğine dair bulgularıyla ilgili olarak, Komite'nin Türk makamlarına, özellikle Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun yürütmeye karşı yapısal bağımsızlığını güvence altına almak suretiyle, yargı bağımsızlığını sağlamak için tüm yasal ve diğer tedbirleri almayı güçlü bir şekilde tavsiye ettiği önceki kararlarını hatırlatmış ve bu konuda herhangi bir ilerleme olmamasından bir kez daha derin üzüntü duyduğunu belirtmiştir.

10. Venedik Komisyonu'nun Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun oluşumu ve üyelerinin seçim usulüne ilişkin Türk mevzuatı hakkında yakında açıklanacak olan Görüşünü not ederek, yetkilileri Avrupa Konseyi'nin ilgili materyallerinden ilham almaya ve yargı bağımsızlığının sağlanmasında ilerleme kaydedilmesi için gereken yasal ve diğer tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bu konuda Sekreterya ile teknik diyalogu sürdürmeye teşvik etmiştir;

11. Mart 2025 (İnsan Hakları) toplantısında genel tedbirlerin incelenmesine devam etme kararı almıştır.